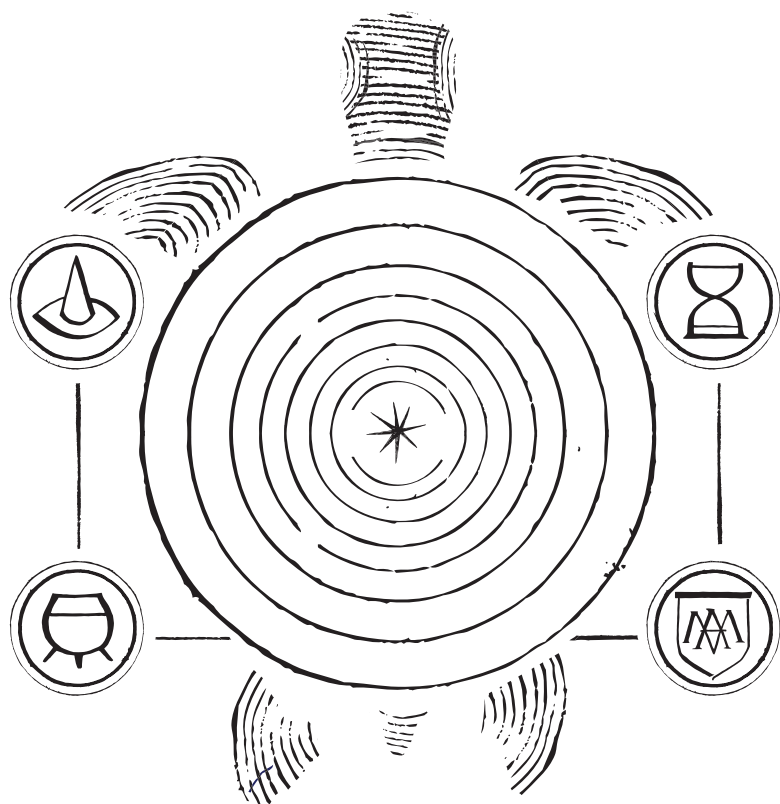

◆ ДИСКЪ СВѢТЪ ◆

УДК 821.111-3
П 70

MORT - COPYRIGHT © TERRY PRATCHETT 1987
FIRST PUBLISHED BY VICTOR GOLLANCZ LTD, LONDON, IN ASSOCIATION
WITH COLIN SMYTHE LTD

Террі Пратчетт

П 70 Морт [Текст] : роман / Террі Пратчетт; переклад з англ. Ольги Любарської. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2018. — 304 с.

ISBN 978-617-679-483-7

Роман «Морт» відкриває цикл серії «Дискосвіт», у якому головним персонажем є Смерть. Та це не означає, що книжка моторошна, адже у світі Террі Пратчетта Смерть рибальє, філософує, любить кошенят і смачні страви, мріє про відпустку і врешті просто виконує свою роботу: доправляє душі в інший світ. Думки про відпочинок спонукають Смерть обрати собі в підмайстри сільського хлопця Морта.

Чи впорається незграбний та не дуже здібний до господарювання Морт із завданнями по ту сторону життя і чи зможе опанувати непростий фах Смерті? Таке учнівство обіцяє хлопцеві кар'єрне зростання, поліпшення іміджу, розширення кругозору та численні відраядження. Однак Мортіві співчутливість і романтичні захоплення можуть не тільки завадити роботі, а й поставити під загрозу цілісність світобудови.

УДК 821.111-3

IV роман «Дискосвіту»
I роман циклу «Смерть»

Террі Пратчетт © текст, 1987
Ольга Любарська © переклад, 2018
Романа Романишин, Андрій Лесів ©
обкладинка, оформлення серії, 2018
Видавництво Старого Лева ©
українське видання, 2018

ISBN 978-617-679-483-7

Усі права застережено

ТЕРРІ ПРАЧЕТ

МОРТ

РОМАН

ЦИКЛ
"СМЕРТЬ"

—1—

ВИДАВНИЦТВО СТАРОГО ЛЕВА
ЛЬВІВ — 2018

Ріанні

Ось перед нами кімната, яскраво освітлена полум'ям свічок. Тут тримають життелічильники на нескінченних ярусах полиць. Життелічильники — то опецькуваті клепсидри, по одній на кожного з нині живих, і в кожній із них дрібний пісок перетікає з чаші майбутнього в минуле. Через шурхіт піщинок одночасно в усіх клепсидах кімната реве й гуде, мов море.

Ось перед нами господар кімнати — крокує, щось заклопотано вишукуючи. Ім'я йому Смерть.

І це не просто якась там смерть. Цей пан Смерть опікується цілком чітко окресленою сферою обов'язків. Чи то пак не сферою зовсім, а диском — буквально пласким круглим світом, що його несуть на своїх спинах четверо велетенських слонів, які й собі стоять на панцирі неосяжно великої зоряної черепахи на ім'я Великий А'Туїн. Край Диска обрамлений Краєпадом, що ненастанно й неспинно спадає в космос.

Науковці підраховали, що ймовірність існування чогось настільки кричущо-абсурдного становить один до мільйона.

Та чарівники підраховали, що раз-на-мільйонні шанси випадають дев'ять разів із десяти.

Смерть цокотить кістяними пальцями по чорно-білих кахлях і бурмоче собі щось в глибині капюшона; водить кістяними фалангами вздовж рядів із клепсидами, в яких іще не збіг пісок.

Пильним поглядом миготливих очниць він оглядає світову черепаху, що пливе у глибинах космосу в панцирі, вкритому кратерами й борознами від комет і метеоритів. Колись навіть Великий А'Туїн помре — і Смерть про це знає. Оце буде завданнячко.

Та на цьому його погляд не спиняється — він зосереджується на величній синюватій зелені диска, що повільно обертається в променях свого крихітного сонця-супутника.

Смерть переводить погляд на величезний гірський масив — Вівцескелі. Вівцескелі порізані глибочезними ущелинами й височать стрімкими бескидами — та й у цілому їхні географічні якості такі розмаїті, що годі їх описати. Погода там своя, особлива — дощі січуть шкіру, мов шрапнель, вітри спадають батогами, а грози не вщухають ніколи. Дехто вважає, що на те є причина: Вівцескелі — домівка прадавньої нескореної магії.

Смерть блимає очницями й дужче зосереджує погляд. Ось перед ним зелена долина на поправному боці хребта.

Ось перед ним певний гірський схил.

Ось пасовисько на схилі.

Ось пасовиськом біжить хлоп'я.

І ось уже Смерть за ним стежить.

А тоді голосом тяжким, мов удар свинцевого зливку об гранітну підлогу, промовляє:

— ТАК.

Безсумнівно, щось чаклунське було в землі на тих потрісканих схилах — бо завдяки надзвичайному відтінкові місцевих рослин цю місцевість усі знали як октаринові сіножаті. А ще саме тут — з-поміж нечисленних місцин

на Диску — із деяких видів рослин отримували зворотно-річні сорти.

Зворотнорічні рослини ростуть назад у часі: цього року ви садите зерня, врожай із якого зібрали минулого року.

Мортова родина жила з того, що робила кріплене вино зі зворотнорічного винограду. Найревніші поціновувачі такого вина — ворожки й ворожбити, адже саме воно дає їм змогу бачити майбутнє. В цього засобу є лише один недолік: похмілля приходить до вас *попереднього* ранку, а щоби притлумити його, випити звичайного вина доведеться чимало.

Зазвичай ті, хто вирощував зворотнорічні сорти, були міцними й серйозними чоловіками, схильними занурюватися у власні думки й пильнувати за календарем. Звичайний фермер, не засіявши поля, всього лише втрачає врожай, тоді як забудькуватий постачальник зворотнорічних сортів, який не засіяв поля, з якого зібрав урожай дванадцять місяців тому, ризикує не тільки порушити саму матерію, зіткану з причинно-наслідкових зв'язків, а й пережити гостре відчуття сорому.

Гостре відчуття сорому Мортова родина переживала через те, що найменший син аж ніяк не був серйозним, а таланту до садівництва в ньому було стільки ж, скільки в дохлій морській зірці. Не те щоб помічник був із нього ніякий — просто помагав він зазвичай так радісно й неоховно, що серйозні чоловіки його боялися як вогню. Щось таке було в його манері допомагати немовби заразом — можливо, навіть смертельне. Морт був високий на зріст, рудоволосий, веснянкуватий, а тіло його рухалося так, наче своєму власникові підпорядковується вкрай умовно: здавалося, воно цілком складалося з колін.

І от того ранку Мортове тіло неслося верховиною, махало руками й верещало. Мортів батько й дядько скорботно споглядали його, сидючи на кам'яному мурі.

— Я тільки не розумію, — заговорив батько Лежек, — як це навіть птахи від нього не розлітаються. Я би геть полетів, коли б на мене таке неслося.

— Он як. Але людське тіло штука дивовижна. Я до того веду, що ноги його бовтаються в повітрі так і саяк, та швидкості він від того не втрачає.

Морт добіг до кінця борозни. Вгодована горлиця неохоче поступилася йому дорогою.

— Та завваж, що серце в нього на місці, — обережно додав Лежек.

— Он як. Та звісно, от тільки не на місці все решта.

— Він і вдома охайний. І їсть небагато, — вів своє Лежек.

— Так, це видно.

Лежек крадькома зиркнув на брата. Той дивився просто в небо.

— Чув я, Гамеше, що в тебе на фермі скоро місцинка буде вільна.

— Он як. Та я вже взяв учня, хіба ні?

— Он як, — засмучено відповів Лежек. — А коли це ти встиг, нагадай?

— Вчора, — відповів брат. Відбріхувався він швидко, мов та гримуча змія хвостом трусить. — Вже й угоду вклали. Вибачай. Слухай, я проти юного Морта нічого не маю, ти зрозумій, він такий добрий хлопчина, що не щодня такого й зустрінеш, просто...

— ...Та знаю, знаю. Він власної дупи на собі відшукаати не може.